

«ШЫРАҒЫН СӨНБЕСІН» РОМАНЫ ТАЛДАҒЫ

Ауданның мәдени өміріне жаңа леп, ерекше серпіліс әкелген «Qazaq Aura» әдеби-мәдени клубы кітапсүйер қауымының басын біріктірген үлкен рухани ортаға айналып келеді. Бұл жоба аясында кітап оқылып қана қоймай, әр шығарманың астарына үңіліп, заманауи көзқарас тұрғысынан талдау жасалады.

Клубтың жұмыс жоспарына сәйкес №3 орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері мен кітапханашыларының ұйымдастыруымен жергілікті, заңғар жазушы Тахауи Ахтановтың «Шырағың сөнбесін» романы талқыланды.

Шараға келген қонақтарға ақ және қара түсті кім үлгісі ұсынылды. Бұл таңдау — өмірдің ағы мен қарасын, жақсылық пен қиындықты қатар танып, тағдыр сынағына төтел бөре білуді мәңгідеді. Сонымен қатар, роман кейіпкері Назарынан күрделі де қайшылыққа толы өмір жолын бейнелегендей әсер қалдырды.

Белгіменің безендірілуі де қатысушы-

лардың «Нәзира бейбіт өмірде...», «Нәзира боқын...», «Нәзира партизан...», «Нәзира ана...», «Роман жаққан шырақ қандай?..» тақырыптарында талқылаулар болды.

Әдеби көш барысында қатысушылар романның бүгінгі күнмен үндестігіне де тоқталды. Олар шығармада көтерілген адамгершілік, төзім, отансүйгіштік пен аналық мейрім тақырыптарының уақыт өкпін әдейі өзектілігін жоғалтмайтынын атап өтті. Бұл пікірлер жастардың тарихи жадына сақтап ұлттық құндылықтарға қадірлеріне ықпал ететін маңызды ойларға ұласып.

Ә. Жангелдин атындағы орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Жанар Темірханқызы 1993 жылы Тахауи Ахтановтың 70 жылдық мерейтойына орай аудандық «Шалқар» газетіне 11-сыныпта жазған мақаласын алып келді. 33 жыл сақтаған газет немірі аясында қызу пір таласар болды.

Сонымен қатар, мектебіміздің 8-сынып оқушылары романның ең өзекті тұстары-

қатысқан оқырмандарға Ағыс хаттар табыстап, әдеби клуб жұмысының қоғам үшін маңыздылығына тоқталды.

Тахауи Ахтановтың Нәзірасы арқылы оқырман соғыстың сұрапыл зардабын ғана емес, қазақ әйелінің қайсар рухың өмірге деген сенімін де терең сөзінді. Ро-

мандарды ерекше әсерге бөледі. Үстелдердегі жапыл тұрған шырақтар, соғыс жылдарынан сыр шертетін заттардан құралған керме, жазушының портреттері мен қанатты сөздері жиналған қонақтарға сұрапыл соғыс кезеңінің атмосферасын сезіндірді.

Тақыпталу барысында оқырмандар бес топқа бөлініп, шығарманың мазмұнын, кейіпкерлер тағдырын және автордың суреткерлік шеберлігін жан-жақты сарала-

ған сахналық көрініс қойып, керермендердің ыстық ықыласына бөленді. Мектеп қызметкері Асылтұл Ұйқашарқызы жүрекжарды арнауын оқып берсе, кеш соңында Саян Әбсұтановтың «Елтігің» әні шырақылп, шара әсерлі қорытындыланды.

Шара соңында мектеп директоры Айғаним Қорабайқызы мен қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Гүлгүл Қыдырәлиқызы сөз алып, көштің маңызын атап өтті. Олар рухани басқосуға белсене

ман жаққан ақиқат шырағы көшке қатысқан әрбір жаның жүрегің орын тапты.

Осындай рухани кездесулер кітапқа деген қызығушылықты арттырып кітапқа қоймай ұлттық құндылықтарды дәріптеуге, жас ұрпақтың санасына ізгілік пен отансүйгіштік қасиеттерді сіңіруге ықпал етері сөзсіз.

Мөлдір БОЛАТҚЫЗЫ,
№3 орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі.

ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕ БАЛАЛАРДЫ

КИБЕРАЛҒАҚТАРДАН ҚАЛАҰ ҚОРҒАУА БОЛАДЫ

БҮГІНГІДЕ КӨПТЕГЕН БАЛАЛАРДЫҢ ЖАЗЫ БІР УАҚЫТТА ЕКІ КЕҢІСТІК ӨТЕДІ: ОФЛАЙН ЖӘНЕ ОНЛАЙН. АТА-АНАЛАР ЖҰМЫСТА БОЛҒАН КЕЗДЕ, ЖАСОСЫРМДЕР САҒАТТАП ОЙЫН ОЙНАЙДЫ, ВИДЕО КӨРЕДІ, МЕССЕНДЖЕР-ЛЕРДЕ ХАТ АЛМАСАДЫ, ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕ ТАНЫСАДЫ ЖӘНЕ ДАУЫСТЫҚ ЧАТТАРДА УАҚЫТ ӨТКІЗЕДІ. ТІКТОК, DISCORD ЖӘНЕ TELEGRAM — ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕ АЛАҒАҚТАР ДА БЕЛСЕНДІ КІРЕТІН ПЛАТФОРМАЛАР

Жаз мезгілінде балалардың цифрлық бөлшеңділігі күрт арттады. Онымен бірге алаңдардың қызығушылығы да көбейді. Олар үшін жазғы демалыс — ерекше маусым іспетті. Балалар жиі бақылаусыз қалады, шешімді тез қабылдайды және эмоциялық реакцияларға қайырылады.

Ең үлкен қауіп аймағы — онлайн ойындар. Схемаларды қарағанда зиянсыз сияқты көрінеді. Жасөспірімдер өзінің өміріндегі адам жазып, сыйлық ұсынады: ойын валютасы, ойын зат, дамытылған аккаунт немесе жазық мүмкіндіктерге қолжеткізеді. Кейде ағылшын тіліндегі стримерлердің немесе танымал ойыншылардың атын жамылады.

Одан кейін оқиға бір сценариймен жалғасады: сілтеме, авторизация, код немесе құпиясөз өңдеу туралы өтініш. Бала мұны жай ғана бонус алып жатырмын деп ойлайды. Бірақ, шын мәнінде өз аккаунтына қолжеткізгісі бар. Осындай жағдайлардың біріне көптеп оқушысы жазғы демалыс кезінде танымал ойында «тегің Battle Pass» алмақ болады. Жалған сайт арқылы көргеннен кейін ол тек ойын аккаунты ғана емес, сонымен бірге сол профилі байланыстырылған электрондық поштасына да қолжеткізгісі жоғалтады.

Сондықтан бала аккаунтыңайту үшін көз көлген ерекетке барау дайын болуы керек. Бұл жерде оның жеке қауіпсіздігі де, себебі белгісіз адамдар өртүрлі нұсқаулар беруі мүмкін, сондай-ақ ата-ананың қарамағы да қауіпке ұшырайды. Кей жағдайларда балалар ата-анасының банк картасы мен шот деректерін сүйкіті ойынына қайта кіруге үшін беріп қояды. Ең екіншісі — көп жағдайда аккаунтты қайтару мүмкін болмайды.

Қауіп тек ойыншының өзімен шектелмейді. Алаңдар достардың атынан хабарлама жіберіп, оларды да алдауы мүмкін. Кейде баланың мейірімділігі мен көмектесуге деген ниеті өзіне қарсы жұмыс істейді. Сондықтан мұнда қауіп екі есе жоғары, ал сақтық деңгейі де соған сай болуы керек.

Әлеуметтік желілер: баланың қызығушылығы оған қарсы жұмыс істеді де ерекшелік көбіне қорқыныш арқылы алдағанды, балалар — қызығушылық арқылы. «Еұл суреттегі сен бе?», «Сен туралы видео шықты», «Сен видеоасың». Осындай хабарламалар мессенд-

жерлерде күн сайын кездеседі. Одан кейін екінші толқын басталады: оның атынан достарына ақша сұрау, конкурста дауыс беру немесе сілтеме ашу туралы хабарламалар жіберіледі. Хабарлама «өз адамың» көптедіктен, оған сенім де жоғары болады.

Бүгінгі ең қауіпті схемалар әрдайым технологиямен байланысты емес. Көбіне алаңдар психологияны пайдаланады. Демалыс кезінде жасөспірімдер онлайнда көп уақыт өткізіп, тез байланысқа түседі. Мұны алаңдар пайдаланады. Олар балаға апталап жазып, музыка, ойын, фильм, мектеп туралы сөйлеседі. Кейде шынайы достық сияқты әсер қалдырасады. Кейін өтініш пайда болады. Алдымен ұсақ екі қиялысыз: тіркелуге көмектесу, SMS-код жіберу, аккаунтты уақытша беру немесе аға ғана ақша аудару.

Жазада фрейк конкурстар мен жалған ұтыс ойындарының саны күрт өседі. Әсіресе TikTok, Telegram және Instagram платформаларында. «Сіз смартфон ұттыңыз», «Сертификаты алыңыз», «Жазылуыңа сыйлық».

Әдетте баладан сілтеме ашу, анкета толтыру немесе «жетпесті ақысын» көту сұралады. Сомалар аз — бірнеше жүз немесе бірнеше мың теңге. Сол себепті бұл схема жұмыс істейді: шығын үлкен емес сияқты көрінеді, ал бала оны ересектерге айтауы мүмкін.

Кейде алаңдар «ұтысты» барынша шынайы етіп көрсетеді: танымал брендтердің логотиптерін, блогерлердің фотоаларын және «кеңімпаздардың» жалған пікірлерін пайдаланады.

Жасөспірімдер үшін бұл көдімгі интернет активтілік сияқты көрінеді, ал шын мәнінде бұл — қылмыстық схема. Кейде бала жіберілуіші емес, алаңдардың бейсаналы көмекшісі айналады. Мысалы, жасөспірімге «қой табыс» ұсынылады: картаға ақша қабылдау, аккаунт тіркеуге көмектесу немесе банк картасын «жұмыс үшін» беру. Оның орнына пайыз немесе тез ақша уәде етіледі.

Бала мына нәрсені түсінуі керек: алаңдар де-

Балаларға арналған Онлайн қауіптер: жазда не іздеу керек

ген міндетті түрде күдікті дауысы бар ересек адам емес. Кейде бұл — мемдері бар достық профиль, танымал ойын аккаунты немесе басқа бірүнді паразитасынан жасалған «танымал адам» болуы мүмкін. Сондықтан тәуекелдерді толық жою мүмкін емес. Бірақ оларды азайтуға болады.

Балаға алдын ала бірнеше қарапайым ережелерді түсіндіріп қойған дұрыс:

- карта деректерін ешқашан ересектерсіз елгізбеу;
 - SMS арқылы келген кодтарды тіпті достарына да айтау;
 - хабарламалардағы сілтемелерге елгізбеу;
 - пошта, ойындар және әлеуметтік желілер үшін екі факторын қорғауды қосу;
 - банк деректерін құрылғыларда ашық сақтамау;
 - алаяқтықтың жаңа тәсілдерін қорқытпай талқылау;
 - интернеттегі «ішкіңтай құпияның» өзі ата-анадан үлкен мәселе тудыруы мүмкін екенін түсіндіру.
- Ең маңызды ереже: бала қателескенін айтуға қорықпауы керек. Өйткені, көп жағдайда алаңдардың жеңетін нәрсесі — технология емес, үнісіздік пен абыржу. Ал цифрлық қауіпсіздік бүгінгі күні жолдан етпес: бұрын жан-жағына қарау сияқты қарапайым едетке айналуы тиіс.

Fingramota.kz

ХАБАРЛАМА

Теміржол жөндеу» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі «Шалқар-Бейнеу» теміржол учаскесінде автоматты блок салу үшін Қазақстан Республикасы Ақтөбе облысы Шалқар ауданында орналасқан «Шалқар» кен орнын құм және сазды жыныстарды өндірудің тау-кен жұмыстарының жоспары бойынша экологиялық рұқсат алу материалдары тақырыбында ашық жиналыс түріндегі қоғамдық тыңдау өткізетінін хабарлайды.

Әкімшілік жағынан «Шалқар» кен орны Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Шалқар қаласынан солтүстік-шығыс қарай 6 км жерде орналасқан. Учаскенің координаттары: 1. 47°53'16,29" с.е., 59°38'07,68" ш.б., 2. 47°53'22,33" с.е., 59°38'09,64" ш.б., 3. 47°53'21,39" с.е., 59°35'20,00" ш.б., 4. 47°53'14,26" с.е., 59°38'17,29" ш.б.

Қоғамдық тыңдаулардың өтетін орны, күні мен уақыты: 12.08.2026 ж., 15:00. Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Шалқар қаласы, Әкімдік ғимараты. Бейнеконференция сілтемесі: <https://us04web.zoom.us/j/73169449517?pwd=E3NeMTZlNGRWhlNzFnZjQoEaYyFwG.1>

Конференция идентификаторы: 731 6944 9517 Кіру коды: 3Fuv8E

Қоғамдық тыңдауға шығарылған материалдармен сайтта танысуға болады nfbecology.gov.kz.

Сараптама жүргізу жөніндегі мемлекеттік орган — Ақтөбе облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы, e-mail — aktobe.uprrp@yandex.kz, tel: 8(7132) 55-09-30.

Тасырыс беруші: «Теміржол Жөндеу» ЖШС, 010000, Астана, қаласы, Есіл ауданы, Қонаев көшесі БД, здание 10, БИН: 0301-10002252. Тел: 87028733355. Почта: aktageo@mail.ru.

Әзірлеуші: «Ақтау-ГеоЭкоСервис» ЖШС, БСН 11014-0002814, Ақтау к., 15 ш/а, 66 үй, 17 пәтер. Тел: 87013462035. Почта: aktageo@mail.ru.

Ескертулер мен ұсыныстар жазбаша немесе электрондық нысанда мына мекенжай бойынша қабылданады: Ақтөбе облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы, email — aktobe.uprrp@yandex.kz, tel: 8(7132) 55-09-30.

Қазақ және орыс тілдерінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарландыру мынадай тәсілдермен таратылатын болады: «Шалқар» газетінің баспа нұсқасында, «Ақтөбе» радионарқысында эфирінде, Instagram әлеуметтік желісінің shalkar_time парақшасында, сондай-ақ Шалқар қаласы әкімдігінің хабарландыру талқасында жарияланатын болады.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО «Теміржол Жөндеу» объявляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по «Материалам для получения экологического разрешения к «Плану горных работ по добыче песка и глинистых месторождения «Шалқар» расположенного в Шалқарском районе Актюбинской области РК для строительства автоблокировки на железнодорожном участке Шалқар-Бейнеу».

В административном отношении месторождения «Шалқар» находится на землях Шалқарском района, Актюбинской области и расположен в 6 км северо-восток от г.Шалқар

Координаты месторождения: 1. 47°53'16,29" с.ш., 59°38'07,68" в.д., 2. 47°53'22,33" с.ш., 59°38'09,64" в.д., 3. 47°53'21,39" с.ш., 59°35'20,00" в.д., 4. 47°53'14,26" с.ш., 59°38'17,29" в.д.

Место, дата и время проведения общественных слушаний — 12.08.2026 г., 15:00. Актюбинская область, Шалқарский район, г.Шалқар, здание Акимата.

Ссылка видеоконференции: <https://us04web.zoom.us/j/73169449517?pwd=E3NeMTZlNGRWhlNzFnZjQoEaYyFwG.1>

Конференция идентификаторы: 731 6944 9517 Кіру коды: 3Fuv8E

Ознакомиться с материалами, вынесенными на общественные слушания, можно на сайте nfbecology.gov.kz.

Госорган по проведению экспертизы — Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Актюбинской области. email aktobe.uprrp@yandex.kz, tel: 8(7132) 55-09-30.

Заказчик-инициатор: ТОО «Теміржол Жөндеу», 010000, г.Астана, район Есіл, ул.Қонаева БД здание 10, БИН: 0301-10002252. Тел: 87028733355. Почта: aktageo@mail.ru.

Разработчик: ТОО «Ақтау-ГеоЭкоСервис», г. Ақтау, 15 мкр., д. 66, кв. 17, БИН: 11014-0002814. Тел: 87013462035. Почта: aktageo@mail.ru.

Замечания и предложения принимаются в письменной или электронной форме по адресу: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Актюбинской области. email — aktobe.uprrp@yandex.kz, телефон - 8 7132/ 55-09-30.

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языке будет распространено следующими способами: в издании газета «Шалқар», в эфире радио «Ақтөбе», на странице shalkar_time социальной сети Instagram, а также на доске объявлений Акимата города Шалқар.

Келістің мініп көмесін,
Кеттің-ау сен де ақ төтем,
Қорғаның бардың ба?
Құшағыңа алдың ба?
Шіндегі жаранды,
Ақ сүпменен таңдың ба?
Немереңнің әлі де,
Қызықтарын қызықтап
Жүре де алмай қалдың ба?
Амал қанша ақ төтем
Алғаның солай жазғаны,
Періштелер жөбісің
Жұмақта болғай мекенің,
Арампаздан көтөң де,
Жүректе түр өлгенің,
Аптақ болған ақ төтем,
Риза болып жат бізге,
Алла қолдап, демесін

Бөлген Айнурын.

Осы жылдың 13 маусымы күні бірімізге қимас бауыр, бірімізге ардақты ана, асыл ақыл болған, жан-жағына шуағын шашып жүретін жаны жайсаң хан Тәтті Бижанқызы Қарымсақова 67 жасқа қараған шағында дүниеден озды.

Әулетіміздің басына қайғы бұлтты үйіріліп, көңіліміз құлазығанда елжарлықтың ыстық ықыласы, жұбату сөздері бізге үлкен демеу болды. Уақыттарын бөліп қайғымызды бөлісіп, Тәтті Бижанқызын соғы сапарға шығарып салуға көлген барша тілгектес жандарға алғыссызды айтамыз.

Барлықтарыңыздың отбасыларыңызға тек аманшылық тігейміз. Жақсы күндерде, қуанышты сәттерде жолығайық.

Алғыс айтушы: жолдасы, бауырлары.

15.08.1966 жылы туылған Мұқтар Сағитжанұлы Жұмағазин 20.02.2026 жылы қайтыс болуына байланысты Ақтөбе нотариалдық округінің нотариусы Қ. Смағұлұста мұрагерлік іс ашылды.

Мұрагерлердің мына мекен-жайға хабарласуларын сұраймыз: Шалқар қаласы, Әйтеке би көшесі, №67 үй.

Аудандық орталықтандырылған кітапханалар жүйесінің ұжымы №3 қалалық кітапхананың кітапханашысы Шырахан Сәрсембаеваға әкесі

Тағыбергеннің

қайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып көңіл айтады.

Аудандық аурухана мен кәсіподақ комитеті күндізгі бөлімнің медбикесі Салғнат Есмұхамбетоваға әкесі

Нұрбергеннің

қайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып көңіл айтады.

Ә.Жангелдин атындағы орта мектебінің ұжымы осы мектептің физика пәнінің мұғалімі Амангүл Оразоваға әкесі

Қымбаттың

қайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып көңіл айтады.

Мемшік іесі:
«Аудандық «Шалқар» газеті» ЖШС

Директор
Қыдыралы ӘЛИН

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2013 жылғы 19 наурызда тіркеліп, №13466-Г куәлігі берілген.

ШАЛҚАР

Редактор үшін Мейірман ДӘНЕКЕРОВ

Мекенжайы: 031200, Ақтөбе облысы, Шалқар қаласы, Әйтеке би көшесі, №63
Байланыс телефонны: (факс) 21-3-38
Авторлар материалдағы пікірлер редакцияның түпкілікті көзқарасы болып табылмайды.

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп беттелді. «ASU» баспа үйі» ЖШС сенімгерлік басқаруындағы «Сыр медиа» ЖШС баспаханасында басылды.

Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлған көшесі, 4 «А»

Газет ағатсына бір рет шығарып Тасырыс

№1025 Таралымы 2147 дана